

Povzetek letnega poročila za leto 2023

V letnem poročilu Evropskega bančnega organa (EBA) za leto 2023 so predstavljeni glavni dosežki in dejavnosti organizacije pri izpolnjevanju njenega mandata in delovnega programa v zadnjih 12 mesecih. Dosežki organa EBA so predstavljeni v luči makroekonomskih in geopolitičnih dogajanj.

V poročilu je poudarjeno poslanstvo organa EBA, da prispeva k stabilnosti in učinkovitosti evropskega finančnega sistema z enostavnim, doslednim, preglednim in poštenim urejanjem ter nadzorom, ki koristi vsem državljanom EU.

Dokončanje izvajanja reform Basel III v EU

Organ EBA je objavil časovni načrt za vodenje izvajanja sporazuma Basel III v skladu z novimi bančnimi predpisi EU, uredbo o kapitalskih zahtevah (CRR 3) in direktivo o kapitalskih zahtevah (CRD 6). Osredotočil se je na poročanje, tržno tveganje in smernice za notranje modele. Ključna področja dela so vključevala listinjenje, povečanje kapitala, likvidnostna tveganja, obrestno tveganje in konvergenco nadzora, pri čemer se v letu 2024 in v naslednjih letih pričakuje 140 novih pooblastil. Poleg tega se je organ EBA ukvarjal s predpisi o investicijskih podjetjih in izdal posodobitve o kritih obveznicah, kapitalu, upravljanju in raznolikosti. V prihodnjih letih se pričakuje okrepljen nadzor nad dostopom na trg tretjih držav in obrestnim tveganjem v bančni knjigi (IRRBB).

Izvajanje izboljšane stresnega testa na ravni EU

Organ EBA je leta 2023 izvedel stresni test po vsej EU, pri čemer je vzorec razširil na 70 bank v 16 državah, kar je zajemalo 75 % bančnih sredstev v EU. V testu je bila ocenjena odpornost bank v skladu z osnovnim in neugodnim scenarijem, vključno z nadzorniškimi projekcijami od zgoraj navzdol za neto prihodke iz naslova opravnin in provizij. Prvič je vključil podrobne podatke o sektorskih kreditnih izgubah, da bi ocenil vpliv gospodarskih negotovosti. Rezultati so pokazali, da evropske banke ostajajo odporne kljub hudi recesiji, visoki inflaciji, naraščajočim obrestnim meram in kreditnim razmikom.

Poleg tega je organ EBA opravil ad hoc analizo nerealiziranih izgub iz obveznic, pri čemer je ugotovil, da so imele banke od februarja 2023 75 milijard EUR nerealiziranih izgub iz obveznic po odplačni vrednosti, zmanjšane za 38 milijard EUR zaradi varovanj pred tveganji. Te izgube so bile ocenjene kot obvladljive. Organ EBA je začel pripravljati tudi scenarij podnebne tveganja za sveženj „Pripravljeni na 55“, da bi ocenil odpornost finančnega sektorja in njegovo podporo prehodu na nizkoogljično gospodarstvo v stresnih razmerah.

Dajanje podatkov na voljo deležnikom

Organ EBA je nadgradil svojo podatkovno strategijo, pri čemer se je osredotočil na izboljšanje pridobivanja, izmenjave in analize regulativnih podatkov prek platforme evropske centralizirane infrastrukture za nadzorniške podatke (EUCLID). To je omogočilo boljši pretok podatkov med

deležniki, kar je spodbudilo preglednost, analizo tveganja in skladnost z zakonodajo. Strategija je podprla tudi izvajanje podatkovnega vozlišča v okviru tretjega stebra in pripravila osnovo za preverjanje preglednosti za leto 2023, v okviru katere je bilo zagotovljenih več kot 1,2 milijona podatkovnih točk. Poleg tega je organ EBA dokončal standard modela podatkovnih točk 2.0 za racionalizacijo postopkov poročanja, znižanje stroškov in omogočanje digitalnega regulativnega poročanja. Organ EBA si je prizadeval za vključitev okvirov za poročanje o nadzoru, statistiki in reševanju, pri čemer je izkoristil tehnološke inovacije za zmanjšanje bremen poročanja in stroškov zagotavljanja skladnosti, hkrati pa spodbujal regulativne tehnološke rešitve.

Izvajanje pooblastil na področju digitalnih financ in uredb MiCAR/DORA

Organ EBA je nadaljeval delo v zvezi z uredbo o digitalni operativni odpornosti (DORA) in uredbo o trgih kriptosredstev (MiCAR). Cilj uredbe DORA, ki začne veljati januarja 2025, je izboljšati digitalno odpornost finančnega sektorja EU. Organ EBA je skupaj z drugimi evropskimi nadzornimi organi začel posvetovanja in pripravil politike o obvladovanju tveganj na področju informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) in poročanju o incidentih. Pripravili so se tudi na nadzor ključnih tretjih ponudnikov IKT.

Uredba MiCAR, ki velja od junija 2023, ureja kriptosredstva. Organ EBA je začel posvetovanja o tehničnih standardih za izdajatelje žetonov, vezanih na sredstva (ART), in žetonov elektronskega denarja (EMT), s poudarkom na upravljanju, stresnem testiranju in dostopu na trg. V podporo prehodu sektorja je objavil smernice, spodbujal zgodnjo skladnost in razvil nadzorne okvire. Spremljal je tudi finančne inovacije, kot so kripto, umetna inteligenca in velika tehnološka podjetja (BigTech), medtem ko je prek Akademije EU za nadzor digitalnih financ sorazvijal načrt usposabljanja za nadzor digitalnih financ.

Krepitev zmogljivosti za boj proti pranju denarja in financiranju terorizma v EU

Organ EBA je leta 2023 okrepil svoje zmogljivosti za boj proti pranju denarja in financiranju terorizma po vsej EU. Posodobil je smernice in izdal nove, ki se osredotočajo na ponudnike storitev v zvezi s kriptosredstvi (CASP) in skladnost z omejevalnimi ukrepi. Med prednostne naloge je bilo uvrščeno tudi reševanje vprašanj, kot sta zmanjšanje tveganja in dostop do finančnih storitev za ranljive skupine. Organ EBA je podprl upravljanje tveganj pranja denarja in financiranja terorizma ter za usklajen nadzor vzpostavil več kot 260 kolegijev za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma (PPDFT).

Ključne pobude so vključevale uvedbo centralne zbirke podatkov organa EBA o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (EuReCA), centralne zbirke podatkov za spremljanje pomanjkljivosti na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, ter revizijo smernic o prenosih sredstev in kriptosredstev. Organ EBA je olajšal tudi prehod na nov organ za preprečevanje pranja denarja, zagotovil nemoten prenos odgovornosti in oblikoval prihodnji okvir za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma.

Izvajanje časovnega načrta v zvezi z ekonomskimi, socialnimi in upravljanimi dejavniki

Organ EBA je dopolnil svoj okoljski, socialni in upravljavski časovni načrt, pri čemer se je osredotočil na vključevanje okoljskih, socialnih in upravljavskih tveganj v bančni okvir, da bi podprl trajnostni prehod EU. Ključni ukrepi so vključevali oceno bonitetne obravnave okoljskih, socialnih in upravljavskih tveganj, objavo poročila o vlogi okoljskih in socialnih tveganj ter predloge izboljšav za pospešitev njihovega vključevanja. Organ EBA je izdal tudi smernice o upravljanju okoljskih, socialnih in upravljavskih tveganj ter si prizadeval za izboljšanje preglednosti s kazalniki glavnega škodljivega vpliva (PAI). Obravnaval je zeleno zavajanje v finančnem sektorju ter svetoval glede zelenih posojil in hipotek. Poleg tega je organ EBA pripravil analizo scenarijev podnebnih tveganj za sveženj „Pripravljeni na 55“, da bi ocenil odpornost finančnega sektorja na tveganja, povezana s podnebjem.

Ocena tveganja

Organ EBA je še naprej ocenjeval tveganja in ranljivosti v bančnem sektorju EU, pri čemer se je osredotočal na izzive, kot so ruska invazija na Ukrajino, nestabilnost finančnega trga, inflacija in zviševanje obrestnih mer. Kljub tem izzivom je bančni sektor EU ostal odporen z visoko kapitalizacijo (količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala v višini 16 %) in močno dobičkonosnostjo. Vendar pa tveganja, povezana z zviševanjem obrestnih mer, upočasnitev gospodarske rasti in operativnimi tveganji, kot so kibernetске grožnje, še vedno obstajajo. Organ EBA je spremljal likvidnost, obremenitev sredstev in načrte financiranja ter objavil ključne ugotovitve v poročilih, kot so poročilo o oceni tveganja, študije likvidnosti in grafični prikaz z uporabo sistema barvnega kodiranja o upravljanju obrestnega tveganja (heat map).

Sanacija in reševanje

Organ EBA je leta 2023 izboljšal okvir za sanacijo in reševanje s pripravo smernic o izvajanju instrumentov za reševanje s sredstvi upnikov in preizkušanju rešljivosti. Objavil je končne smernice o splošni sposobnosti za sanacijo za uskladitev načrtov sanacije. Organ EBA je spremljal tudi konvergenco okvira za reševanje in kopičenje sredstev MREL, da bi za izboljšal pripravljenost in odpornost na krize.

Plačilne storitve

Organ EBA si je prizadeval za povečanje učinkovitosti, varnosti in uporabnosti plačil malih vrednosti po vsej EU. Ključni rezultat je bil medsebojni strokovni pregled izdajanja dovoljenj plačilnim institucijam v skladu z revidirano direktivo o plačilnih storitvah (PSD 2), pri čemer je bilo poudarjeno izboljšanje preglednosti in tudi regulativna neskladja. Organ EBA je podpiral Evropsko komisijo pri pripravi direktive PSD 3 in nadaljeval z ocenjevanjem podatkov o goljufijah pri plačilih.

Varstvo potrošnikov in vlagateljev

Organ EBA je leta 2023 izboljšal varstvo potrošnikov in vlagateljev z usklajevanjem dejavnosti navideznega nakupovanja, razvojem kazalnikov tveganja pri malih vlagateljih in objavo poročil o varstvu potrošnikov. Ključne pobude so vključevale izboljšanje preglednosti kreditnih storitev in

obravnave pritožb. Organ EBA je revidiral tudi sisteme jamstva za vloge ter analiziral spremembe v zvezi s kritjem vlog, povečanjem zaščite vlagateljev in finančno stabilnostjo.

Konvergenca in neodvisnost nadzora

Organ EBA je posredoval v sporu med španskimi in belgijskimi sistemi jamstva za vloge ter uvedel skupna merila evropskih nadzornih organov glede neodvisnosti nadzora. Izvedel je tudi več medsebojnih strokovnih pregledov, pri katerih se je osredotočal na izdajanje dovoljenj, obravnavo hipotekarnih posojilojemalcev in kvalificirane deleže, da bi okrepil nadzorniške prakse in obravnaval nastajajoča tveganja v vseh sektorjih.